

EESTI SPORDILEHT

KEHAKULTUURI SIHTKAPITALI VALITSUSE * EESTI SPORDI KESKLIIDU
* JA * ÜLERIIKLISE VÕIMLEMISÕPETAJATE SELTSI HÄALEKANDJA *

Toimetuse ja talituse: Tallinn, Vene tän. 11-a, kr. 10. Postkast 70. Telefon 9-28. ☒ Tellimise hind: aasta peale 700 marka, kuus 60 marka.
Eesti Spordileht ilmub igal reedel.

VIII. aastakäik.

Reedel, 2. detsembril 1927. a.

VIII. aastakäik.

Esimene poksivõit Soome üle.

Läinudaastane kaotus tasuti kõige ladusamini. Poksivõistluste publiku rekord.

Kuni möödunud reedeni oli Eesti pidanud üldse 4 poksi maavõistlust, neist 3 Läti ja 1 Soomega. Läti vastu on Eesti kolm korda võidukas olnud punktide vahekorraga: 1925. a. — 31 : 16, 1926. a. — 24 : 23 ja 1927. a. — 5 : 3, kuna Soomele Eesti möödunud aastal esimesel maavõistlusel kaotas 3 : 5.

Nüüd teistkordsele maavõistlusele Tallinna tulles olid soomlased samuti kindlad oma võidule ja lugesid enesele minimaalsemaks võiduvõimaluseks läinudaastase saavutuse kordamist.

Soomlaste optimismi väljendas selgel kujul Hufvudstadsbladeti prognoos enne nende väljasõitu Helsingist. Leht kirjutas:

— Kärbeskaal on Soomel esitatud Sonntag'i läbi, kes kahtlemata on meie kindlaim matschipoksija praegu ja kes kindlasti võib arvestada võiduga oma Eesti vastase üle. Järgneb Dickman, noor ja kogenematu jõud, kes peab ettevaatlik olema k. o.-st pääsmiseks. Tirinen kohtab sulgkaalus eestlase Viikbergiga, ja meie loodame, et viiburilane raiub enesele välja meie võidupunkti number kaks. Resch'il kes sulgkaalus seisab Maasika, kõva eestlase, vastu, on raske, kuid peab saavutama ka vähemalt punktivõidu. Stjärnstedt kohtab kergekeskkaalus eestlase Palmiga, ja see on kõige raskemini ennustatav matsch. Keskkalaalus võidab Ekström oma matschi. Holger Vesterberg saavutab Soome värvidele arvatavasti k. o.-võidu poolraskekaalus, nagu läinud aastalgi. Lõpuks on Johnny Ahman raskekaalus eestlase Tenderi vastu. Küsimusmärk.

Seega arvestasid soomlased Sonntag'i, Tirise, Reschi, Ekströmi ja Vesterbergi võitudega, kuna kaheldavad tulemused neile ka arvatavasti soodsad pidid olema. Sellest liig varasest optimismist selgub soomlaste meelehärm kaotuse puhul!

Eesti leeris oldi hoopis selle vastu umbusklikud edu suhtes. Takseeriti endi kaotus 3 : 5 kuni 2 : 6, kuna viik väga rahuldav pidi olema. Ainult üksikud poksijad, nagu Palm, julgesid avalikult Eesti võitu ennustada, viimane isegi täpselt 5 : 3.

Oli saabunud 25. novembri õhtu, mis

Paremad Soome poksijad.

Valfrid Resch, Ernst Sonntag, Holger Vesterberg.

väga tagasihoidliku reklaami peale vaatamata oli Grand-Marinasse 1700 kuni 1800 pealtvaatajat kokku tõmmanud.

Võistlejad moodustusid järgmistest jõududest: Soome (kaalude järjekorras) — Sonntag (Helsingi poksiselts — HNS); Dickman (Kiffen — KIF); Tirinen (Viiburi Võimlejad — VV); Resch (VV); Stjärnstedt (Helsingi atleetklubi — HAK); Ahman (HAK). Seega mehi paarikaupa tervelt neljast seltsist. Soome poksiliidu esitajana oli kaasas E. A. Soinio, ringikoh-tunikuna Itänen ja sekundandina Vesterholm. Eestlastest kuulusid Jänn, Luts, Maasik, Kuura ja Tender Kalevisse, Viikberg, Palm ja Kuuskmanni Sporti. Võist-

luste peakohtunikudena tegutsesid vaheldamisi Lepp ja Itänen, ringikoh-tunikudena V. Eirmann ja Soinio. Eestlaste sekundandid olid Gern ja Stolzen.

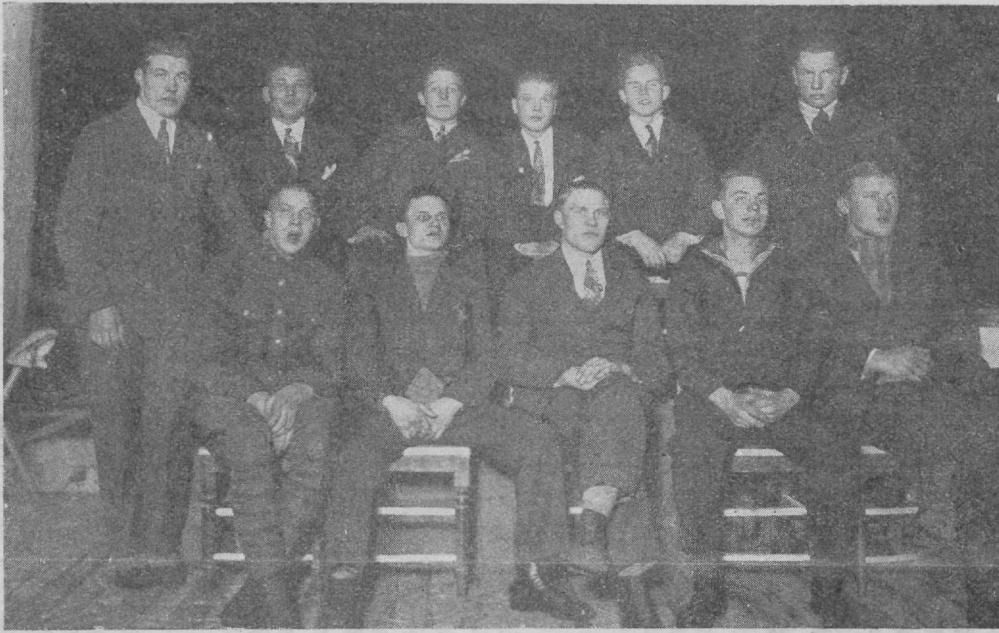
Peale esitlemise ja ühise hüümi algasid võistlused kärbeskaaluga.

Sonntag — Jänn

tõusevad ringi. Soomlane töötab suure vilumuse ja tehnilise finessiga, mis Janni primitiivset räpakust ei lase mingit vilja kanda. Kohe alguses saab Jänn kaks rasket lööki, mis ta näo veriseks ja hingamise korratuks võtavad. Täiesti tarbetult laseb kohtunik võistlust paar korda katkestada Janni kinnaste pühkimiseks verest. Selle

Poksi maavõistlus.

(1. lhk. järg.)

Grupp poksijaid peale matsche. Püsti ja tagumises reas: Vesterberg, Ekström, Resch, Dickman, Luts, Ähman. Eelmises reas: Kuura, Tirinen, Stjärnstedt, Maasik, Tender.

jooksul kurdab Jann juba esimesel roundil, et ta enam ei jõua poksida. Ta vasakud, mis muidu kindlamad, lendavad Sonntagil kõik üle pea, kuna soomlase paremad ikka keset nägu prantsatavad. Esimene round lõpeb soomlase suure ülekaaluga.

Vastu ootusi esineb Jann teisel roundil tublimana ja soomlasegi nägu jääb tihti ta vasaku märklauaks. Mõlemad on tublisti väsinud. Janni kerge ülekaal.

Kolmandal roundil domineerib jälle Sonntag, keda Janni üksikud kenad kontralöögid pealetungist ei suuda välja lüüa. Matschi võidab teenitult Sonntag, kes oli üldse soomlaste parim mees. Jannil on vähe kaitset ja väga rohkesti hooletust. Kokkuvõtmisel ja kavakindlamal treeningul võiks tasta kena poksija saada.

Luts — Dickman

on kukk-kaalu paar. Kohe algusest selgub soomlase abitus, kes väga algeliselt püüab parem rusikas ees Lutsule otsa jooksta. Luts käib temaga mängides ümber, narritab ja seisab kohati hoopis ilma kaitseta. Soomlane aga oskab ennast siiski sedavõrd kaitseda, et esimene round ilma suurema veata talle möödub.

Teisel roundil hakkab Luts south paw stiili tarvitama, kuni parema käe haagid ka soomlase maha niidavad. Esimest korda on Dickman põrandal 8 sekundit, tõustes saab ta uue löögi ja vajub jälle. Siis päästab gong ta k. o.-st.

Kolmandal roundil jätkub Lutsu ülekaal ja Dickman käib veel kord põrandal. Lutsu suur võit.

Sulgkaalu paarina järgneb

Viikberg — Tirinen.

„Jumbo“ Viikberg võtab oma masinliku tempo ja atakeerib algul soomlast kenasti, saates ta kord ka põrandale. Kuid soomlane hakkab lõpuks V. lähisvõistlust pelgama ja oma kenade pikkade sirgetega teda eemala peletama.

Viikberg ei oska taktikat muuta ja ühtemoodi kogu aeg peale surudes, laseb ta vastast kaunis rohkesti punkte korjata. Esimesel roundil on V. ülekaalus, teine läheb ühejõuliselt. Kolmas round on samuti

ühejõuline, alguses juhib V., keskel T., lõpuks jällegi V. Viikbergi võidu puhul tõstsid soomlased tugevat nurinat, võidu andmine Tirisele oleks aga täiesti asjatu olnud.

Resch — Maasik

oli kergekaalus ühejõuline paar, Resch suurema andega, Maasik füüsilise üleolekuga. Maasik tabab algul sagedamini, kuid Resch taipab kiiresti ta taktika ja pareerib iga hädaohu.

Esimene round on ühejõuline, teine Maasika kerge ülekaaluga, kolmas Reschi lõpuspurdiga. Otsustamine emba-kumba kasuks samal määral südametunnistuse asi, nagu eelmiselgi paaril. Kuna Resch tugevama lõpu arendas, tundus võit talle ka õigustatuna ja keegi ei protesteerinud selle vastu.

Palm — Stjärnstedt

oli ainsam paar, kus eestlased juba ette kindlad olid oma võidule. Kõigel kolmel roundil on tugev Palmi ülekaal, kes füüsiliselt võimsamat soomlast ei lase kordagi hädaohlikuks saada. Kuigi soomlane rohketel klintschide ja maadlusega püüab Palmi väsitada, raiub selle tehnika vahedus kõik kaisutused puruks ja lõpetab matschi suure üleolekuga. Soomlase silmakulm oli ühest Palmi salvavast löögist kaunis kahetsemisväärsest purunenud. Verd tuli rohkesti.

Kuura — Ekström.

Kui soomlased kellegi peale surmkindlad olid, siis oli see Ekström, Soome mitmekordne meister ja alaline esimeste auhindade nosija. Imestamisväärsest oli aga Ekström lõpmata andevaene poksija ja maotu pusija, kelle kuulsus mäekõrgelt üle tema tegelikkude võimete käis. Iga Kuura otselöök tabas Ekströmi näkku, ja kui soomlane Kuura vahel sai kuidagi eestvõõle haarata, siis hakkas ta ühe käega ümber piha hoides, teise käega Kuurale kuklasse taguma. Nii terve matsch, kuni lõpuks soomlane juba päris peast segane oli ja ilma aruta foule vohmis. Publik vilistas ja lärmas mis võis, ning kohtunik Itänen oleks pidanud juba teisel roundil Ekströmi dis-

kvalifitseerima. Lõpuks Kuura teenitud võit, mis võistluste suurim üllatus.

Poolraskekaalus asusid vastamisi

Vesterberg — Kuuskmann,

pakkudes võistluste vesisema vaatepala. Mõlemapoolse kehva ja nürida töö juures on Kuuskmannil esimesel roundil ülekaal, teine round läheb ühejõuliselt, kuna kolmas soomlasele paremuse toob. Kuuskmann topib igakord pealetungile minnes ise oma pea vastase uppercuttidele ja haakidele. Vesterbergi napp paremus.

Raskekaal toob sensatsiooni.

Tender — Ähman

vahetavad lööke. Soomlane püüab algusest kõva tempo peale panna, kuid Tender hakkab talle üksteise järele lööke pähe ja makku laduma, nii et mees põntsub, kui jazz-bandi trumm. Langeb ja tõuseb. Käib esimesel roundil juba 3 korda põrandal.

Teisel roundil on Tender soomlase peksmisest väsinud, tõmbab vahete-vahel hinge tagasi, et siis uut löökide seeriat anda. Soomlane on täiesti peast segane, taarub mõttetu pilguga, suu vahus, krahmab klintschida ja togida, enesele aru andmata, mis teeb. Kui kohtunik Itänen käsutab „lahti!“, vastab Ähman: „Ei mina Lahti'st pärit ole, ma olen Tampere'lt.“ Kolmandal roundil on Ähman täiesti mõistusetu. Kui kohtunik ta valelöökkide eest diskvalifitseerib, hüüab ta veel „elagu Soome“ ja lisab verises suus hambaid kiristades paar tosinat „perkeleid“.

Eesti võitis maavõistluse täiesti teenitult. Tenderi ja Lutsu saavutused olid pea-aegu k. o.-d, kuna Palm ja Kuura ka täiesti suurt ülekaalu näitasid. Viikbergi paremus oli napp, kuid sellele oli soomlaste poolal võrdne Reschi võit. Soomlastel ei ole ühtki põhjust ebaõigluse üle kaevata.

Soomlaste paremad mehed olid tehniliselt Sonntag ja Resch, kuna teised suurt ei pakkunud, kaugele löökidega schabloonilisel kombel läbi ajasid. Eestlastel nii nõrku mehi ei olnud üldse väljas, kui Ähman ja Dickman. Kiidetud Ekström ja Vesterberg kippusid ka kõigiti alla kesk-pärase.

*

Soome lehtedest kirjutab Uusi Suomi (E. A. Soinio), et sulgkaalus oleks pidanud Tirinen Viikbergilt võidu teenima. Esimene round kuulunud Tirisele, teine Viikbergile, kuna kolmas ja terve matsch kohtunikude armust Viikbergile kingitud. Kergekaalu matsch olnud võistluste parim.

Keskkaalumatsch olnud võistluste „kurvem nähtus“. Kogu matsch olnud kakelus, kus poks kõrvalasi. Mõlemad mehi oleks kulunud ringist minema ajada. Kui seda ei saadud, oleks võidud võit ka sama hästi Ekströmile kui Kuurale anda.

Tenderi — Ähmani matschi kohta tähendatakse, et Tender olnud matschi katkestamisel täiesti abitumas seisukorras, ta pole jõudnud enam käsigi enese kaitseks tõsta.

Hels. Sanomat on veel vähem võistluste tagajärgedega rahul. Kõigepealt kohtunikudega. Ka publikul olnud liig suur mõju kohtunikudele. Eesti poksijad olnud kõik kõvad poisid, kuid nende poks nõrgem soomlaste omast. Eestlased tarvitavad heameelega pusklemist ja see viivat poksitasapinna alla. Eesti võitnud 5 : 3, kuid tagajärg oleks võinud olla ka vastupidine, igal juhul oleks soomlased Tirise võiduga väärinud viiki. Võistluste parimad mehed: Palm, Resch, Vesterberg.

Võrkpallimängu õpetus.

J. Kitsing, Tartu N. M. K. Ü. kehakasvat. osak. juhataja.

Pole vist teisi mängu, mis nii suuri muutusi paarikümne aasta kestel oleks läbi elanud, kui korv- ja võrkpall. Meil Eestis on võrkpall 6—7 aasta kestel arenenud lapsekingadest peaaegu täiuseni. Meie võrkpall on parim Euroopas, ning võib vabalt konkureerida Ameerikaga.

Ometi pole minu teada võrkpalli kohta ei meil ega mujal ühtegi süstemaatilist käsitlust ilmunud, kui maha arvata vahest Spalding's athletic library „Official volley ball rules“ 1926.—27. a. artiklit „Intensive volley ball“ Ameerika meistri Germantowni coachilt A. Provost-Idell'ilt. Seega oleks minu töö esimene katse sel alal. Allikana on kasutatud eelmainitud kirjutist, samuti isiklike kogemusi võistlejana 1923.—27. a. ja tegevust treenerina Tartu N. M. K. Ü.-s 1927. a.

Et töö esimene sellelaadiline, on vahest vabandavad mõningad eksamused ning ebatäpsused. Töö jaguneb kahte ossa: 1. individuaalmäng, 2. meeskonnamäng.

Kumbki omakord 6 ossa: 1. meeoleolu, 2. servimine, 3. kaitse, 4. sööt, 5. tõste, 6. surumine.

1. osa. Individuaalmäng.

1. Meeoleolu.

Meeleolust on võrkpallis palju. Korduvalt juhtub, et ühetugevustest meeskondadest võidab üks algul 15:5, kuid kaotab kohe järgmise mängu 5:15.

Siin võib palju põhjusi olla. Kartus, omakasu-püüdmine, liig suur usk enesse, kogenematus, määruste puudulik tundmine, lahkheid meeskonnas, kõik võib põhjustada, et täielikult ühejõulisest üks „toorelt“ kaotab.

Suuremat osa mängib kartus anda halba sööt, tõsta ning suruda halvasti. Seda peaaesjalikult mängu lõpul, kus punktid tasakaalus.

Kaudselt mõjuvad ka mängueelsel harjutusel vastaste pommid, publiku väljendused jne.

Ameeriklane Idell soovib järgmisi reegleid meeles pidada:

1. Oma võidutahet.
2. Pea kaasmängijaid alati silmas.
3. Ole kehaliselt terve.
4. Uuri määrustikku enne võistlust põhjalikult.
5. Püüa alati täiuslikult mängida.
6. Ärta tõrele kaasmängijaga mängu ajal.
7. Mängi õiglaselt, fairilt.

2. Servimine.

Servimine on mehaaniline mängualgus. Peab lööma nii, et vastuvõtt oleks võimalikult raskendatud.

On kolme liiki servimist: 1. eest üle pea, 2. küljelt üle pea ja altkäe, ning iseloomu poolest vindiga või ilma. Kui palli lüüa otse raskuspunkti tagant, saame vindita palli.

Põrlevat ehk vindiga palli saame lüües mitte otse tagant, vaid mõnevõrra küljele.

Üldiselt on ülepea-servid tarvitusel nõrgemate vastaste vastu, sest harva õnnestub sellega eksitada esimese klassi mängijaid, kes surumistega vilunud. Ülepeaserv on ebakindel, kuna ühe käega visatakse pall kergelt üles ja lüüakse teisega. Raske on tabada tarvilikku kohta pallil. Samuti on eest üle pea palli raskusest ja platsi suurusest. Ka on nii võimatu platseerida palli mõne meetri kaugusele võrgust.

Ülepeaserv küljelt on kindlusetu, läheb kergesti küljeoti, sest tuleb keha enne lööki pöörata.

Parem serv on altkäe (n. n. kopaga serv). Vasak jalg on ees, pall asetatakse lahtisele vasakule käele, jalad on põlvedest veidi paenutatud, käed samuti küünarnukist; keha puusadest ettepoole. Palli lüüakse parema käega, kusjuures vasakuga veidi kaasa aidatakse. Viimane annab palli lennule suurema täpsuse. Nii servides on võimalik igale poole servida. Samuti pole ta väsitav ja ei nõua palli jälgimist.

Sõrmedega vastavalt lüües on võimalik siin veel mitmekesiselt palli keerlema panna (vinte tarvitada), selle järele kas lüüakse palli rohkem alt, külgedelt või ülevalt.

Meil harrastatakse vähe käeseljaga servi alt. See on üks tundlikumatest ja kontrollitavamatest servidest. Palli lüüakse siin käe seljaga (sõrmede ja randmete vaheline osa). Ka siin on võimalik vinti kasutada.

3. Kaitse.

Kaitmine seisab peaaesjalikult surumiste vastuvõtmises. Hea mängija peab juba suruja käelikutusest aimama, kuhu pall liigub.

Ameerikas tehakse vahet n. n. kaitsjate ja pealetungijate vahel. Esimesed on harilikult lühikesed, välgikiired tõstjad, teised pikad ent aeglaselt surujad. Kaitsjaid on 3 ning need peavad ka

surujate kohtadele sihitud surumisi pareerima. Meil on õnnelikult kõik enam-vähem head surumistuvõtjad.

Kaitsemäng on kõige raskem. Tuleb kõva „pomm“ vastu võtta ja selle mõju vähendades teda korralikult tõstjale sööta.

Kaitsja seisab varvastel hüppevalmis, käed küünarnukidest paenutatud, rinna kohal; jalad umbes õlgade laiuselt hargis. Pallid, mis tulevad allapoole õlgu, võetagu altkäe, ülalpoolt — pealtkäe.

Kaugeid ja liig pööranda lähedale tulevaid palle võetagu ühe käega, kas lahtise käeseljaga, peoga ehk rusikaga. Tasakaalu kaotamisel kuku õlale ja veere vigastustest hoidumiseks seljale.

Palle, mis tagant tulevad, ära mängi kunagi otse üle pea, seljaga võrgu poole olles, vaid löö küljelt pöördes nii, et võrk näha oleks.

4. Sööt.

Palli vastuvõtja esimene asi on, tulevat palli surmata, järgmine töö — tõstjale hästi sööta, kes umbes 1 meetri kaugusel võrgust. Sööt ei tohi tulla nagu püssirauast, vaid lennujoon sünnitagu 3—4 mtr. kõrguse traektorit. Aeglane, vindita pall söödetagu täpselt 1 mtr. kaugusele tõstja ette, suruja poole külge, ning soovitatav kõrgemale, et võimalik oleks pealt tõsta.

Kõrgeid palle on hea passida, tehes väikese hüppe. Kui meeskonnas vasakkäelisi surujaid, tuleb alati meeles pidada, kes parajasti surub. Meeskonna ühtluse mõttes oleks parem küll vasakkäelistest hoiduda.

5. Tõste.

Isiklikult loen tõstmist kõige tähtsamaks osaks mängus ning minu arvates on see meeskond enam ülekaalus, kes omab häid tõstjaid ja keskmisi surujaid, kui teine, kel ekstraklassi surujad, kuid halvad tõstjad.

Tõstjateks kõlbavad harilikult lühikesed, kiired mehed. Peatuga meeles järgmisi asju:

1. Lase endale sööta ikka kõrgelt. Kõige puhum, täiuslikum on haarata sõrmeotstega, küünarnukke kehas eemal hoides, pealt tõsta.
2. Pea alati silmas enese kaugust võrgust ja oma surujast.

3. Tõsta kõike võimalikke palle igast seisust, isegi neid, mis võrku löödud, halvasti keset platsi kätte antud ja otse sulle servitud. Selles peitub suurim edu.

4. Harjuta alati koos oma surujaga. Selleks olgu meeskond alaliselt paarideks jagunenud. Aruta surujaga tihti läbi, missuguseid palle ta soovib, kas lähedaid, madalaid, kaugeid, otse ehk kaares tõstetud jne. Koostöö mõttes pole soovitatav tõstjaid tihti vahetada.

5. Tõstja olgu vähemalt keskmine suruja.

6. Surumine.

Ainult suruja on meil publiku lemmik. Ainult temale langeb võistlusel publiku aplaus ja lehtedes arvustus, sellele vaatamata, et teised enne teda suurema osa tööst teinud.

Surujad on enamuses pikad 175—190 sm. Meil Eestis on domineerinud ka lühikesi, nagu H. Laisk Tartus, kuid need on siiski harva ettetulevad. Lühikesed vajavad priljantseid tõsteid, ning peavad head hüppajad olema. Liig pikad, üle 185 sm. on harilikult halvad hüppajad, aeglased ja kohmetud. Keskmine pikkus 180—182 sm.

Surumine on meil Eestis paari, kolme aasta kestes suure arengu läbi teinud. Arvatakse, et meie olevat enne ameeriklasi surumismängu „üles leidnud“.

Vaatame surumistehnika arenemist. Esialgul tõstis tõstja suruja kohale, kes hoota mõlemilt jalalt üleshüppates palli üle võrgu alla vajutas ehk surus (millest ka sõna surumine tekkinud). Järgmine aste 1—2 sammu hooga, näoga võrgu poole, kahelt jalalt korraga hüppates löödi pall üle võrgu. Nii suruvad meil veel praegu paljud. Siin on puudus, et ei suudeta mõlemilt jalalt kuigi kõrgele hüpata. Samuti ei saa tervet keha kasutada, — lüüakse ainult käe jõul ning langetakse sagedasti võrku. Siin eriletakse veel kõvera ja sirge käega surumist, mis on eelnevalt selles, kas käsi küünarnukist paenutatud või sirge on.

Praegusele seisule jõudis surumistehnika, kui hakati suruma ühelt jalalt üles hüpatas. See sünnib järgmiselt. Tõstja tõstab palli 1—3 mtr. kõrgusele 25—50 m. kaugusel võrgust otse enese kohta üles. 2 m. kaugusel võrgust olles jookstakse kaares 2—3 sammu ja hüpatakse 1 m. kaugusel pallist, vasakult jalalt, lüüakse parema käega palli, pöörduakse õhus näoga võrgu poole ja edasi, nii et maandutakse nagu kõrgushüppes, näoga jooksusihhi poole olles.

Surumisi liigitletakse — lühikesed, 1—3 mtr. kaugusele võrgust, keskmised, 3—6; pikad, 6—9 mtr. võrgust ning ristsurumised platsi külgede keskpaika.

Lähedaid palle, 10—25 sm. võrgust, on võimalik pea alati alla suruda. Hüppa hästi kõrgele ning löö palli pealmisele küljele. Et sooritada kõrget hüpata ja head lööki, tõsta küünarnukist kõrgemal kätt võimalikult kõrgele. Võrku sattumise hoidumiseks on kaks abinõu. 1. Niipea kui käsi palli on löönud, tuleb küünarnukke võimalikult kiirelt tagasi ja üles tõmmata. 2. Palli löömisel tuleb keha keskkohalt õhus kokku tõmmata nii, et keha ja jalad 150° nurga sünnitavad, kusjuures jalad õhus võrgu alt läbi võivad olla. Enne maandumist sünnib keha pöör, mis raskuspunkti võrgust eemale kisub. Tähtis on ka, et püütakse otse üles hüpata. Lähedalt surumist tuleb palju harjutada. Ta on kõige raskem, kuid ühtlasi ka kõige efektsim.

Ka n. n. „tõmbega“ saab lähedale suruda. Pall on tõstetud 10—50 sm. kaugusele võrgust. Hüppa umbes 1 m. kaugusel võrgust nii, et pall sinu ja võrgu vahele jääb. Haara sirgel käel kõverdatud sõrmedega palli pealmine osa ning keha puusadest paenutades vajuta pall 1—2 m. kaugusele võrgust.

Suurem osa surumisi mängu kestes langevad platsi keskmisele ossa.

Tagumisele platsi ossa surutakse kaugeid palle ning „anitatakse“, kui tagumine rida liig ette on tulnud.

Ristsurumiseks kasutatakse külgesid esimese ja teise rea vahel, kuhu peaaesjalikult halvasti tõstetud palle kaares „tõmbega“ surutakse.

Surumiste liigid.

Üldiselt surutakse lahtise käega ja koos sõrmedega. Mõned tarvitavad ka rusikat, kuid see viis on liig ebakindel ning tema puhul tuleb 5—7 sm. (sõrmede osa) kõrgemale hüpata.

Otse alla surumine. Löö palli ülemisele küljele, võimalikult kõrgemal ülalpool võrku.

Kaugemale surumine. Löö palli ülemisele küljele.

Lõikamine. Tõmba palli väikese sõrme ja käeservaga, nagu kärbest püüdes.

Libistamine. Lähedaid palle puuduta sõrme otste ja põidlagaga nii, et käsi paralleelselt võrguga, kuna põial allpool.

Tõukamine. Tõugata tuleb võrgu äärest madalamale tõstetud palle kas sõrme otste ehk rusikaga. Liig kaugele tõstetud palle saab suruda tõmbega ehk tõstetakse kahe käega üle.

Kolmelaadiliselt on võimalik kätt tarvitada: 1. Liig lähedaid tõsteid, kus pall osalt üle lüüakse ainult kätt randmest liigutades.

2. Keskmisi tõsteid lüüakse käevarre vibutusega ja

3. kaugeid, terve käe ja keha paenutusel.

Mõned märged suruja kohta. Hea mängija peab mõlema käega suruda oskama.

Surujal olgu kerged jalanõud, paksude kummitaldodega tennis kingad.

Kukkuda tuleb ikka varvastele, et põrutustest hoiduda.

Söö 2—4 tundi enne võistlust.

(Järgneb.)

Paavo Nurmi

sõitis möödunud laupäeval Helsingist laevaga Stettiini ja seal Hollandisse, et tutvuneda Amsterdamis võistlusoludega. Tüli tõttu Pihlakaga oli tal kord kavatsus olümpiaadist üldse mitte osa võtta ja Ameerikasse sõita, kuid Soome olümpia ettevalmistava toimikonna palvel loobus ta sellest. Treener Lahtinen on ise mitmel korral sõitnud Nurmi juure koju läbirääkimiste pidamiseks.

Esimesed uisuvõistlused

peeti pühapäeval Tamperel. Paremad tagajärjed olid: 500 mtr. — 1. Friman 47,3; 2. Lindell 48,4; 3. Jokinen 49,0. 1500 mtr. — 1. Friman 2,35,8; 2. Jokinen 2,39,6. 5000 mtr. — 1. Lindell 9,29,5; 2. Pietilä 9,39,4; 3. Savia 9,57,7.

— Erirongid olümpiaadile on tellinud oma spordihuviliste kohaleviimiseks Austria, Ungari ja mitmed Balkani riigid.

— Arne Borg püstitas Stokholmis kaks uut ilmarekordi — 300 yardi 3.10,2 ja 300 mtr. 3.28,1.

— Rootsi olümpia komitee on Rootsi jalgpallimeeskonna osavõtuks Amsterdamist määranud 30.000 krooni.

Kehaline kasvatus koolides, kus puudub võimla.

E. Idla, Tall. Õpetajate Seminari võiml. ja meetoodika õpetaja.
(Järg.)

Foto K. Akel.

Üleval: Rippharjutused redelil. All: Paenutusharjutused puuhalgude edasiandmisega.

Võtame nüüd vaatluse alla võimlemisetunni väljas, raske riietusega.

Nii nagu juba eelpool tähendatud, jääb õpilaste riietuse äramääramine võimlemisõpetaja hoolde, kes arvesse võttes ilmastiku olusid, nagu külm, tuul, sula jne. ka vastava korralduse teeb õpilaste riietumise asjus. Kuid sagedasti ei ole õpetajal võimalik ka riietuse vajaduse järgi võimlemistundi korraldada, sest paljudel õpilastel, eriti vaesematel, polegi palitut, rääkimata soojast kaelasidest, kinnastest ja veekindlastest saabastest.

Kui ilm siiski külm ja raske riietus hädavajaline, kuid tegelikult õpilastel vastav riietus puudub, tuleb võimlemistund väljas ära jätta ja selle asemel võimelda klassitoas, millest üksik- asjalisemalt allpool.

On õpilased riietunud, võib alata tunniga, mille kondikava järgmine.

a) käigu ehk jalgade harjutused 1—3 klm. (jõud, siseelundid).

1. Käte harjutused (jõud).

2. Kaela harjutused (jõud).

3. Külgede harjutused (jõud).

4. Esikülje harjutused (jõud).

5. Selja harjutused (jõud ja paenduvus).

b) Mäng ja hüpped (siseelundid, vastupidavus ja osavus).

d) Rahustavad harjutused.

Nii kui juba tunniplaani selgub, tuleb tundi alata käiguharjutustega, kusjuures maa pikkus oleneb õpilaste vanadusest ja soost. Kolme kilomeetriga tuleb piirduda sellepärast, et kõik allpool punktide 1, 2, 3, 4, 5 ja 6 all ettenähtud harjutused, täidetakse käigu ajal, mis ilma vahetusteta ja puhkuseteta läbi käiakse.

Esimest tunni osa s. o. käigu harjutusi tuleks järgmiselt käsitada. Alatakse kõnnakut — õpetaja keskel ja õpilased vabalt ringi — aluses muidugi aeglaselt, kuid pärastpoole kiiremalt, kusjuures pean tähendama, et käigu kiiruse määrab ära käigu ajal täidetav harjutus. Mui-

dugi ei pea õpetaja mitte alati keskel kõndima, vaid nii, kust tal kõige kergem õpilasi käigu ajal jälgida ja kontrollleerida. Nii siis oleks soovitatav, et õpetaja alati oma kohta vahetaks, kõndides vahest ees, keskel ja taga.

Arvesse võttes, et käigu vahel õpilasi seisma jätta ei tohi külmetamise ärahoidmise mõttes, peab õpetaja ühes õpilastega kogu aeg liikuma. Käigu ajal tuleb ka tunniplaanis ette nähtud järjekorras kasvuärritusi anda, lastes õpilasi teha mitmesuguseid harjutusi ainult edasi liikumisel.

Käigul läbivõetavad harjutused vastavalt nende eriülesannetele ja tunniplaani järjekorrale oleks järgmised:

Harilik keskpärase kiirusega käik valmistaks organismi ette eelseisvale tööle, kusjuures õpilased täidaksid käteringe, eest tahapoole ja ümberpöörduvalt. Seega oleks sarnane käik ka elustav harjutus ja valmistaks õpilastele suurt rõõmu. Tahes ehk tahtmata omandame väga naljaka ja kirju pildi, lastes mitmesuguse ja mitmevärvilise riietusega õpilasi täita käigu ajal käteringe, missugused osutuvad abituks vehklemiseks õhus, mis muidugi tingitud raskest ja sagedasti kitsast riietusest.

Et käik jalge ja siseelundeid arendav harjutus on, siis tuleb ka käiku õige mitmekesisest variatsioonides käsitada. Peale elustava kõnnaku asume kohe jalalihaseid arendavale käigule, missugune koosneb õige paljudest käigu kombinatsioonidest. Näiteks: käik põia ette sirutamise, kangete jalgadega (kõik reie- ja säärelihased kontraheeritud) jalgade tagant ülesloopimisega, põiad väljapoole, põiad sissepoole, kontsadel jne. Edasi järgneks käteharjutused, missuguste mõju suur ei saa olla, riietuse tõttu, kuid ka siin pääsime sellest raskusest üle, kui valime igasugused surumisharjutused. Sarnaste harjutuste valik ei ole küll suur, kuid neid asjatundlikult valides, omandame ikkagi õige väärtusliku materjali. Näiteks: käte surumine aeglaselt ette, taha,

üles, kõrvale, eest-taha, tagant-ette, üks käsi nõlvak-asendis ees-üleval, teine taga-all jne.

Kõiki neid surumis- ja rebimisharjutusi tuleb täita suure kontsentratsiooniga ja peaaegu alati eluvormis. Eluvormi all mõistame harjutusi, mis tegelikult elust võetud, nagu heinakoorma, kõie vedamine ja purjetrosside rebimine. Õpetaja peab muidugi kogu sarnasele tegevusele sisu leidma ja tunni algul kui ka tunni kestvusel jutustama, miks õpilased neid harjutusi teevad ja missugune tähendus neil on. Näiteks: „Nüüd peame lapsed kõvasti purjed pingule tõmbama, muidu ähvardab meid hädaoht“ (õpilased imiteerivad laevamehe kõnnakut, tuigerdavad ette ja taha, vasakule ja paremale, sealjuures ikka trosse rebides).

Käte harjutustele järgnevaid kaelalihaste harjutusi võib kergesti siduda külgede harjutustega, kuid neid võib ka eraldi täita. Kaela harjutused oleks pea ette („Lapsed, suur tuisk ja külm, tõstame krae üles ja tõmbame pea rinnale!“) ja taha paenutamine, pea pööramine ja pea ringid, käed selja taga seotult, pea paenutam. rinnale ja ümberpöörduvalt. Iseendast mõistatav on, et kõiki harjutusi kasutada oleva ruumi tõttu võimata on üles lugeda, millepärast lepime ka ainult üksikute näidetega.

Külgede harjutuse juure üle minnes tähendan ainult nii palju, ei siin on harjutuste valik õige rikkalik ja iga leidlik õpetaja suudab siin juba õige palju ja huvitavat pakkuda (näit.: kõnnak suurte sammudega ja kere vibutamine vasakule ja paremale, kere ringid, otse edasikõndimisega maast asjade korjamine vasakult ja paremalt jne.).

Edasi järgneks esikülje harjutused, milliseid muidugi sarnasel kujul, nagu meie neid võimlemis- ja klassitoas käsitame, kasutada ei saa, kuid siiski on ka käigul kasutatavate harjutuste rohkus ja mitmekesisus õige suur. Näiteks kõnd põlve kõrgele tõstmisega, kere taha vibutamine, parema põlve vasaku õla juure rebimine, seesama ümberpöörduvalt jne.

Selja harjutuste ülesanne on juba kahe- sugune, nimelt paindumise omandamine ja jõu arendamine. Seljaharjutuste tähtsuse tõttu koolivõimlemises tuleb välisvõimlemises õpilaste seljalihaste arendamisele erilist rõhku panna ja viimaseid ei tohi ühestki tunnikavast välja jätta. Selja paenduvusharjutuste all mõistame ripp- harjutusi, ja nende tähtsuse olemine muidugi suuresti kohast ja olukorrast. Kus on näiteks mets koolimaja läheduses, siis valigu õpetaja alati käigu sihtpunktiks metsa, sest puud pakuvad meile õige laialisi harjutusvõimalusi ja arendavad ühtlasi ka loodusearmastust ja ilutunnet!

Rippharjutusi võib täita puukstel õõsumisega ja ilma, kuid rippumiseks tuleb välja valida alati tugevad oksad, et ära hoida õnnetuid kukkumisi.

Kuid ka seal, kus käepärast ei ole üksikuid puid ja metsa, tuleb rippharjutusi ikkagi teha lasta ja selle järgi hoolsasti valvata, et kõik õpilased ka neid korralikult täidaks. Ma mõtlen siin just harjutusi partneriga, kus üks õpilane teise selga võtab, kinni hoides ülestõstetud kätest. Harilikult täidavad õpilased seda harjutust valesti ja ei ripu passiivselt, mida kerge ära tunda sellest, et rippuva õpilase käed on küünarliigendist kõveraks paenutatud.

Selja jõuharjutuste juures oleks ülearune pikalt peatuda, sest selle harjutusliigi materjal on õige suur ja laialine!

Enam tahaksin aga peatuda roomamisharjutuste juures, missuguste mõju väga mitmekülgne ja suure tähtsusega koolivõimlemisele! — Kõigepealt tuleb meil kindlaks määrata roomamise viis, missuguseid õieti väga palju, kuid välisvõimlemise seisukohast välja minnes, võime vaatluse alla võtta ainult ühe, see oleks roomamine neljakäpukile. Nii kui antropomeetrilised mõõtmised tõendavad, on rinnasügavus roomamisasendis suurem kui püstasendis, niisama ka kopsude maht, millest järeldada võime juba roomamisharjutuste väärtust õpilaste rinnasügavuse ja kopsu mahu arendamistööks.

(Järgneb.)

Saksa — Rootsi

jalgpallimaavõistlus peeti läinud pühapäeval Kölnis ja see lõppes sõbraliku tagajärjega 2:2. Poolajaks juhtisid hollandlased 1:0. Pealtvaatajaid oli 40.000.

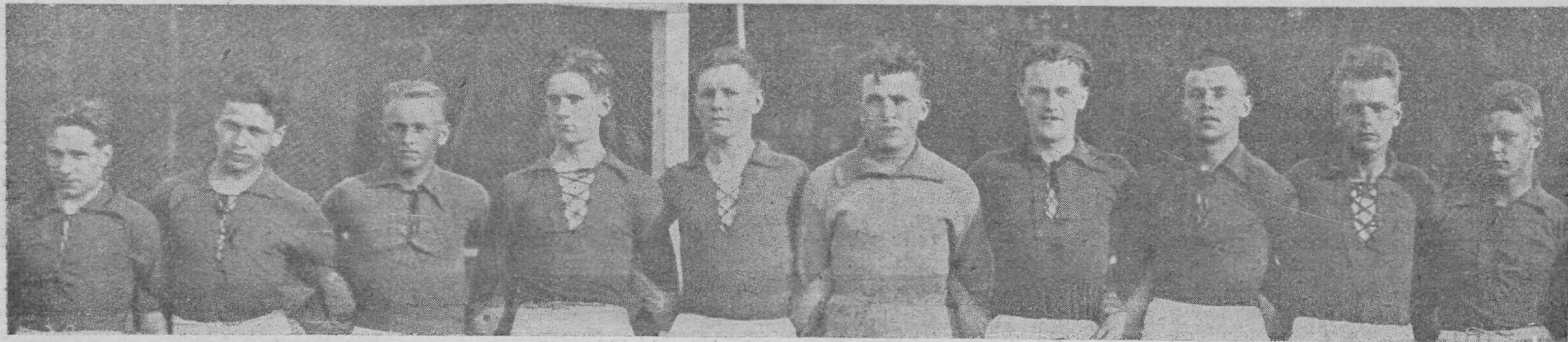
Eelmises lehes

ilmunud „Algkooli poeglase kehalise kasvatus õppekava“ on tegelikult niisuguse eesmärgi ja kokku seatud võimlemisõpetaja K. Müüri poolt.

— E. Vide katvate Amsterdami jooksta ainult 5000 meetrit, kuna 1500 mtr. tema jaoks juba liig lühidaks olevat jäänud. Nurmit usub ta endiselt hiilgava olevat ja domineerivat oma maadel.

Noorte nahkkuulirüütelite pallihooaja saavutuste verstapostil.

Möödunud hooaeg Tallinna väikeseltside peres oli edukam kõigist eelmistest.

Väikeseltside silmapaistvamad: E. Fischer, Tschutschelov, Seegner, K. Fischer, Saar, Leithammel, Rüütel, Maasik, Vinkel, Reintam.

Siis kui teiste riikide ja rahvuste nahkkuulirüütli tunnevad veel vägevast võiduvaimustust või kibedat kaotuse kahju, mõnuleme meie kodus küdeva ahju ees, hilises õhtuhämaruses tuletades meele suviseid võistlusi, sirvides nende pikka rida. Ja siis kui mujal spordireporterid teritavad oma ruttavaid pliiatseid, hoolega paberile pannes peetava suurvõistluse käiku, kastab Eesti ametivend tindipotti sule, elustades möödunud hooaja lõpukokkuvõtte kirjutamist, mida ootavad lugupeetud lugejad juba kaua.

Ametivend Toomas Kivi tegi selle lõpukokkuvõtte meie parimate nahkkuulirüütelite tegevushooajast ühes eelmises E. Spordilehe numbris. Üle on jäänud seega vaid veel esimeste järelekaajate rohke hulk, kelle õlgadele jääb meie jalgpalli tuleviku kandmine vanade veteraanide väisdes. Ja nende noorte, tulevaste suuruste möödunud hooajast on siinkohal praegu kavatsus lõpukokkuvõtte kirjutada, nagu ta juba kenaks kombeks korra on saanud.

Tallinna väikeseltsid, meie jalgpalliliikumise õnnatud valulapsed, kes kirelenu ja viirelenu kaua, alustasid oma selleaastast hooaega lootusrikkalt. Loodeti sel hooajal edasi jõuda palju, kasvada isegi vääriliseks konkurendiks meie esimese klassi meeskondadele. Tihe omavaheline kontakt oli juba 1925. a. sügisel väikeseltside vaheliste konkurentsirohkete karikavõistluste näol loodud, mis vaidlematult palju aitavad tõsta võistlevate meeskondade mänguoskust. Võistlusvõimalused olid sellega olemas. Teati, et valmib ka selle hooaja esimesel poolel staadionil Tallinna väikeseltside meeskondadele määratud treeninguväli, mille puudumine ennast tänini valusalt tunda oli annud. Senisteks harjutuspaikadeks peaaegu eranditult oli kõigile väikeseltsidele olnud mõni mahajäetud kapsapeenar või heinamaanurk, mis loomulikult võimete kasvamist takistas. Ka treener pidi jalgpalliliidu poolt väikeseltsidele palgata — ja see kõik lubas tõepoolest uskuda mängutasapinna tõusu.

Ja hooaeg algaski väga ootusrikkalt. Välja arvatud mõned tähtsusetu omavahelised sõprusmatsid, oli algava hooaja suursündmus nimekama väikeseltsi Merkuri võistlusturnee Leetu ja Lätti, mis õnnestus kõigiti hästi, olles ühtlasi väljapaistvamaks saavutuseks väikeseltside elus, peale 1926. a. koondusmeeskonna võitu Liibavi Olympija üle. Turnee võitis Merkur ette Leedu eksmeisteri LFLS-i kutsel. Leedu pidas Merkur kaks mängu, mõlemad Kaunases. Esimesena saavutasid meie noored jalgpallijungriid viigi 1:1 sealse kevadiste karikavõistluste võitja Makkabi vastu. Teise mängu LFLS-i vastu olid sunnitud küll merkurlased kaotama kõige napimalt 4:3, kuid sedagi ebaõigelt ja teenimatult. Kolmas mäng Merkuril oli Riias sealse Makkabi ja Haakoahi koondusega, keda võideti 2:1.

Hooaja algul peetud karikavõistlused tõid võitjaks võrdlemisi kergelt Merkuri, kellele finaalis ainult Edu visa vastupanekut avaldas, kaotades napilt 1:0. Poolfinaalides oli Edu võitnud Florat 5:4 ja Merkur Vitjasi 6:3. Karikamängudest võitis üldse osa 10 meeskonda, nendest kolm — NMKÜ tööst. osak., Tekas ja Ärit. sp.-ring — täiesti uut, kuna vanadest puudus ainult Makkabi, kes sel hooajal esines üldse harva ja kahvatult.

Tallinna ringkonna esivõistlused, mis hilinesid vastu ootusi väga kaua, ei pakkunud enam aga seda huvi, mis karikavõistlused. Meeskondi näis tabanud olevat mingisugune ükskõiksus asja vastu, mängu tasapind oli langenud, kuigi ammu oodatud treeninguväli valminud ja harjutuseks avatud oli. Jõurikkana esines esivõistlustel ainult Merkur, kes kõiki vastaseid üleolevalt võitis. Sama lugu kordas ta ka võisteldes teiste ringkondade meistritega, neid halastamatult suurte vära-

vate vahekorradega võites. Värvate vahekorraga 45:2 peetud krue mängu järele tõusis Merkur esimesse klassi. Ja seda ka täiesti teenitult, olles niihästi tehniliselt kui ka taktiliselt teistest väikeseltsidest klass kõrgemal. Üldse oli Merkur meie selleaastane võidukam ja võistlusjanusem meeskond. Oma tegevushooaja 17 peetud mängu järele lõpetas ta 12 võidu, 2 viigi (üks neist kevadel TJK-i vastu 2:2) ja 3 kaotusega. Värvate vahekorraga sealjuures 79:27. Sellise suure võiduvärvate arvuga pole meil vist ükski meeskond oma tegevushooaega lõpetanud. Kogu hooaja keskes püsis meeskond ühtlases vormis, tervikulist ja kokkukasvanud muljet jättes. Kindla võidutahete ning tööga, mis vaba üleearusest edvistusest, lubab meeskond kõige paremaid tulevikuväljavaateid nooremate meeskondade hulgas.

Selleaastane rõõmurikkam sündmus meie nooremate palgpallimeeste peres oli edukas esimeine Läti teise klassi meeskondade koonduse vastu. Võideti Tallinnas peetud maavõistlus Eesti 2. — Läti 2. tagajärjega 3:2, mängus, milles meie noorema jalgpalligeneratsiooni ülekaal oli ilmne. Linnavõistluses Tallinn 2. — Riia 2. anti aga lätlastele veel suurem saun. Üldiselt näitasid need mängud, et väikeseltside koondus on jõurikas üksus, kes tubli töö ja edasipüüdumisega, millest vahet vahel puudus näib olevat, vääriliseks vastaseks meie praegustele parematele võib tõusta.

Saavutatud tagajärgedest oleks veel nimetada võitused linnavõistluses Pärnu ja Narva üle, ning meistermeeskonnast Spordist paremat esimeist Soome juutide vastu. See oleks ka kõik.

Sügiselised karikavõistlused ja välkturniir eelmise aasta eskuul jäid sel hooajal pidamata, kuigi neid jalgpallimeeste peres oodati huviga. Pole igatahes üleaurne siin väikeseltside võistlusi korraldavale toimkonnale meele tuletada, et võistluste korraldusele ja läbiviimisele edaspidi suuremat tähelepanu tuleb pöörata, kui on tehtud seda tänini. Mitte ükski mängijad, vaid ka juhid peavad hoole ja armastusega asja juures olema, kui tahetakse näha olevikust paremat tulevikku.

Lõpuks peatudes üksikute meeskondade mänguvõime ja tasapinna juures, tuleb esiritta asetada Edu ja Vitjasi meeskonnad, sest Merkur ega Võitlejat ei saa enam vaadelda väikeseltside peresse kuuluvatena, kumb neist kahest esimesena mainitust parem, lubavam, on otsustada raske. Mõlema, niihästi Edu kui ka Vitjasi mäng on intelligentne ja fair. Edule on suureks plussiks just tema edurivi hiilgav töö. Tagaliinid on Edul sel aastal küll ka kõvenenud, kuid ühtlast muljet see meeskond siiski ei suuda veel jätta. Niipea, kui Edu oma tagaliinide võimet edurivi tasapinnani suudab viia, kujuneb temast meeskond, millist meie väikeseltside hulgas veel ei ole nähtud. Vitjas on hea taktilise oskusega meeskond, kellel ei puudu hoog ega oskus, kuid üksikute osadega väga palju soovida jätab. Seepärast tundub ta vist ka veidi tardunud meeskonnana, kes viimasel ajal silmapaistvaid edenemise tundemärke pole näidanud.

Ülejäänud vanemad väikeseltside meeskonnad püsivad kõik surnud punkttil. Flora omab küll kiire ja löögivõimsa edurivi, rahuldavate tagaliinidega, aga ei midagi muud. Arusaamine mängust näib puuduvat kogu meeskonnal, mis ka tulevikuväljavaated riisub, edenemise lootuse asemel meeskonna tulevaste saavutuste asjus suure küsimismärgi paneb.

Samuti näivad praegusel ÜENÜTO meeskonnal rõõmsamad tulevikulootused puuduvat. Ei taktikat, kiirust, jõurikkust — ainult mõned rahuldavad jõud, kelle arenemine nõrkade kaasvõitlejate tõttu ka küsitav.

Olympia meeskond, kellel näib puuduvat üksmeel ja hoolas edasipüüdmine on vist määratud

väljasuremisele, kui värsked tuuled seda umbset õhkkonda ei puhasta.

Makkabi mängib ainult siis, kui on värvas Meierthal, riigiteenijad aga on asja vastu ise liig hooletud. See meeskond võiks kõige lähemas tulevikus juba üllatusi pakkuda, mida tõendas ka kevadine võit 2:1 Vitjasi üle, sest head mängijate materjali on rohkesti, kuid treeninguta ja lihvimata ei tõuse keegi heaks sportlaseks.

Nagu öeldust näha, ei paku vanematest väikeseltsidest peale paari erandi ükski põhjust rõõmustamiseks. Tulevik oleks ka tõepoolest kurb, kui piirduks väikeseltside pere nende meeskondadega. Rõõmustavalt oli aga möödunud hooajal uute seltside juurevool suur; tervelt viis meeskonda kerkisid hooaja vältel senistele juure. Ja see värske veri pakkus oma esinemistes rohkelt ilusat, mis laseb eeldada tasapinna peatset tõusu väikekeseltside peres.

Jõurikkam ja materjalirohkem meeskond uustulnukite hulgas on kahtlematult NMKÜ tööst. osak. meeskond, kes oma meeldiva stardiga ärast rohkeid lootusi. Suve jooksul langes mängu tasapind küll alla üksmeele puudusel, kuid tõusis sügisel selle kadumisel jälle. Arvestades nähtuga, pakub NMKÜ kahtlematult juba tuleval hooajal meeldivaid üllatusi, seda enam, et meeste tüümis enese peale on võtnud endine Springfieldi kehalise kasvatuse ülikooli jalgpallimeeskonna kapten M. Nestle, kel oma hoolealustest kõige parem arvamine.

Tulevikuga mehed on ka Tekasi 11, kes kevadel õige armetud küll olid, suve jooksul aga tunduvat arenesid, jalgpalli saladustesse tungides. Need kaks ja ka ÜENÜ Tall. Hõimla osak. meeskond, kellel meeldivat mängulusti, tahet ja taipu, on kahtlematult tuleval aastal juba meie väikeseltside esireas, kui mitte paremal, siis vähemalt samal tasapinnal, kus praegu Edu ja Vitjas. Ärgu aga jätku neist ükski kiitust kuuldes edasipüüdmist hooletusse ega matku ükskõiksusega oma küünalt vaka alla.

Ülejäänud uutest ei saa kiita praegu veel äriteenijate spordiringi, kelle suurim viga täielik kiiruse puudumine. Noore Greifi kohta on aga praegu varajane midagi öelda, kuid lootkem siiski!

Lõpukokkuvõttes tahaksin öelda: meie noored jalgpallimehed näitasid möödunud hooajal edennemise tendentsi ja see hooaeg oli saavutuste tasapinnalt kõrgem kui ükski eelmine. Seks aga, et võrsuda väärilisteks järeletulijateks ning vastasteks meie praegustele suurustele, tuleb teha veel noortel nahkkuulirüütli tublisti tööd. Jatkugu selleks ka siis meil, noortel, jõudu ning tahet, olgu meil püsivust oma annete täiuslikuni viimaseks! Suudame meie seda, siis võime ka loota, et mõne kiireltkaduva aasta pärast oleme meie need, kelle töö toob Eesti jalgpallile palju helgeid ja rõõmu-rohkeid võidupäivi.

J. T. Astako-Eddy Pent.

— Mickey Walker löi kümneroundilises matschis Paul Berlenbachi punktidega. New Yorgi poksikomisjon diskvalifitseeris aga Mickey Walkeri määramata aja peale, kuna ta Georges Courtney väljakutset tiitli kaitsmiseks ei olnud vastu võtnud.

— Jäähokkei treeneri otsib Soome enesele praegu Rootsist nimetatud mängu sisseviimiseks Soome.

— Paolino sai Madison Square Gardenis punktkaotuse Johnny Riskolt.

— St. Moritzi taliolümpiaadi suusamaastik on Chamonixi omast veel raskem. Chamonixis tuli mees teel kuni 900 mtr. kõrgusele mäele tõusta, St. Moritzi aga kuni 1200 mtr. kõrgusele.

Mäng uues võimlemiskoolis.

Professor O. Kätteri järele.

Võib eeldada, et kõigile on tuntud Hans Künigi uurimus: „Mängu seisukoht võimlemisõpetuses, mis juhib erilist tähelepanu psüühilisel ja füüsilisel tähtsate liigutismängudele“ (Körpererziehung 1926, Hefte 7 und 8). Ehk küll Künig ei ole suutnud tõmmata kaasa uut võimlemiskooli oma meetodile, peegeldub viimane siiski käsitlust, mis on valitsev olnud uute õppevahendite loomisel. Võiks ka tõestada, et see käsitlus tähendab teaduse ja praktika saavutust viimasel aastakümnetel ja on tänapäev vaevalt ümberlükatav. Künig omis vaatlusis mängu olu ja tähtsuse üle on enese teadmata selgitanud mängu olemasolu õiguse ja mänguharrastamise õigekstunnistamise uues võimlemiskoolis. Kui nüüd mäng põhjalikult järele katsutud, siis võiks vastu võtta otsuse, et Künigi leidus annab igakülgset rahuldavaid tagajärgi. Aga siiski jäetakse siin puudutamata tähtsaim faktor mänguharrastamise juures, ja nimelt — õpetaja isik.

Küsimus, millised nõuded paneb võimlemiskool õpetajaskonnale, ei ole vist küll ülearune. Lehitedes osi „Spiel“ist“ näeme, et sinna on koondatud kõik väärtuslik, mis meie oludes läbiviidav. Nagu juba varem, nii on ka nüüd käsitatud suurima hoolsusega esimese- ja teiseastme mängud, mis kõige esiteks tahavad tuua lõbu ja liikumist, peavad (teritama) arendama mõistust ja looma osavust ning himu rõõmsaks hüppamiseks ning jooksmiseks, mis hädatarvilik peamängude juures. Neile mängudele järgnevad siis löök-, korv- ja käsipall; vähestes nõudlikumates vormides on aga löök-, korv- ja käsipall juba teiseastme mängude käsitluses aset leidnud. Uus on aga täieline määrustik kolmandaastme mängude jaoks, ja isegi näpunäited püüdepalli üle ei puudu (kuigi jalgpall tähtsam oleks olnud).

Mis peab siis tähendama see peamängude uhke väljaastamine?

See tähendab võimlemiskooli soovi, et õpetaja ei tohi jääda peatuma ettevalmistusmängude juure. Noortel on õigus nõuda ruumihaaravaid hullamismänge värske õhus külmaga ja soojaga, talve- ja suveajal. Sealjuures ei ole meile tähtis, kas me mängime korv- ehk jalgpalli, vaid tähtis on küsimus „Kuidas“. Aga rahvaste- ja kütipalli aeg peaks alati kindlaks määratud olema ja need mängud, kui algus- ja lõppmäng, peaks alati aset leidma. Ärgu vaieldagu vastu, et aega ei jätku. Aega on meile küll väga napilt mõõdetud; kus aga iga kavetatud punkti juures teadlikult töötatakse ja ajaga rehkendatakse, seal on nim. edusamm teostatav. Sealjuures ei tohi valesi aru saada võimlemiskoolist, mis seda rohkem piirdumist nõuab, mida halvemad on võimlemisole. Võimlemiskooli soov on, et ei tuleks mitte „läbi võtta“ kõike mängu, vaid läbi töötada ja selgeks õppida mõni mäng. Tähtsaim nõue on just see, et iga õpilase töö oleks kõrgeväärtuslik ja intensiivne. Ei maksa kunagi kartada hädaohtu, et selline töö mõne aja järele kurnab välja õpetaja ja õpilased.

Ka hädaoht (mida sageli kardetakse), et õpetaja ja õpilased niisuguse töötamise juures midagi ei võida, ei juhtu kunagi. Mõlemad õpivad seda enam, mida rohkem nad mängu peenustesse tungivad. Kas on keegi kuulnud, et vettlinglaste nende püüdepall, basellastele rüskapall ehk bernlastele korvpall enam midagi huvitavat ei paku? Sellega lähedalt seotud on ka õrn ja tülikas küsimus mängu juhtimisest. Seda ei tule mitte nii kergelt võtta. Kus aga juba algusest selles sihis töötatakse, et mäng meisterlikuks saaks, seal jõuab õpetaja sihile. Ainult igasuguse laiskuse ja pinnapealse käperdamise juures jätab soovida igasugune edu ja mängu asemel näeme siis ainult mängu üvetamist ja riidlemist; siin ei kaalu kehaline kasu vaimlist kaotust üles. Millist kurba rolli mängib siin õpetaja! Ja ometi oleks nii kerge omale nõu muretseda kas kursustelt, õpetajate võimlemisühingult ehk seltsimeestelt. Kas ei ole mitte see tunne, et täna paremat tööd teha kui eile, nagu nooruskaev, mis õpetaja rõõmu mitte kustuda ei lase?

Alles siis on saabumas mängujuhatate kasvatus võimlemiskooli mõttes, kui meie kõik üksteist aitame ja üksteisele nõu anname.

Kusagil oli hiljuti lugeda, et „X“ koolis veel ainult mängitavat. Kahjuks ei ole mina oma noores eas kunagi kuulnud, et õige ei ole võimlemisest ülevaate saamiseks harrastada ainult vabaharjutusi ja teivashüppeid. Kas siis nüüdne liialdus on kahjulikum kui endine, ehk oli endine parem soovitatav isikult traditsiooniliselt raames?

Meil ei ole mitte alati kerge läbi viia seesugust skeemi, nagu uus võimlemiskool ette näeb, sest meil on aineteväld väga laialdane. Küll on

aga meie kehalise kasvatus ülesanne orgaanide jõu tõstmine ja närvid kõvendamine. Kohaseks abinõuks nende sihtide saavutamiseks on mäng. Bach tõendab, et „rinnakorvi ümbermõõtu saab arendada kõige paremini jooksumängude ja kergejõustiku harjutuste abil“ (Körpererziehung, Heft 11, 1925); selle peale vaatamata ei või aga ka väkseks pidada vabaharjutuste ortopeedilist mõju istumiskahjuste ja kultuurimõjude vastu.

Küllalt tähelepanu on ka jõuduarendav ja osavustedendav harjutused riistadel.

Alles siis, kui me kõik alad ühendame, nagu näit., ujumise, kergejõustiku harjutused ja talispordi jne., siis võime saavutada seda, mille poole võimlemiskool kehalise kasvatus alal püüab. Kui see uus juhatus iseäranis algkoolides kitsendust soovitab, nõuab ta teistest küljest jälle kursusejuhatatelt, võimlemisõpetajalt ja iseäranis seminaride võimlemisõpetajalt häid võimalusi ja teadmisi. Nemat peavad mängu meetodilises ülesehitamises meistrid olema, peavad kasvatajaid võimalusi tundma ja kindlaid retsepte peene käega kindlaks määrama. Kahju võib tuua liig vähega ja liig paljuga. Et liig vähe sagedamini ette tuleb, on kindel. Hoia me endid tulevikus aga mõlema eest. Sellepärast peab kursustel ja seminarides näitama, kuidas aeg, koht, klassi koosseis, vanadus jne. hea edu saavutamiseks töö juures arvesse tulevad võtta. Igas situatsioonis peab teed leidma ja ka kõige lähema kursusega võib mängu abil rahuldavaid tagajärgi saavutada.

Eelharjutustest ei tohi küll kunagi kõrvale hoida, kuid neid ei tarvitse teha ka seni, kui nõrgeim õpilane nad õppinud on.

Kui juht arvab, et tema ei suuda viia läbi korv- ja löökpallimängu mõne kursusepäeva jooksul puuduliku ettevalmistuse pärast, siis näitab ta, et mängude juhatamine talle päris hädaohtu veel ei ole.

Võimlemiskool nõuab kasvatusööd mängu läbi. Nii siis, õpetaja peab saama ülevaate, kuidas töötab kokku üks meeskond, kuidas täiendavad mängijad üksteist vastastikku, kuidas nad üksteise aset täidavad, kuidas nad õpivad seadusi tähele panema, kuidas keegi teistega kohtneb, mida kelleltki ootama peab ja kuidas kedagi teha kohaseks mõne ülesande jaoks.

See ongi uudis, mida kursuste juhataja ja võimlemisõpetaja ei tohi jätta enam pikemaks ajaks sööti. Õpetajad peavad ise kaasaelama pedagoogilise peentöö mängus. Juht peab neisse sisendama vaimustuse ja selle sisendamise läbi peavad nad võitma kindluse. Mänguõpetus ei pea toetuma paljale „käsitööle“, veel vähem on ta õpitav pliitsi ja „meelespea“ abil. On vaja haarata psühholoogilisi momente ja neid ära kartutada seal, kus nõrgemad kaasa ei tule. Sarinase töö läbi võib õpetaja mängujuhiks saada. Niisugune õpetaja saavutab oma õpilastest mänguüksuse, kes on valmis viima läbi seda, mis tehakse neile ülesandeks. Kõik nurisemised ja õelad märkused on siin ebakohased abinõud. Järeleaitamine ja nõrkade kaitsmine viib grupi alati heasse tuju.

Et võimlemiskool kõigi peamängude käsitlust seminaris nõuab, on täiesti õigustatud. Ainult kindlate teadmiste abil võib kohalminev õpetaja omale hea pildi luua ümbruskonnast ja siis koha, mänguplatsi, õpilaste vanaduse, aja ja traditsioonide kohaselt soodsaimad mängud õpetamiseks valida.

Võimlemiskoolile heidetakse ette, et ta nõudvat liig palju. Meie peame aga alati katsuma vähest aega, mis meile antud, hästi kasutada. Ka mäng peab niisugune olema, et vähesel ajaluluga võiks võita maksimaalse lõbu, tahte ja elujõu. Sellepärast peabki õpetaja olema meister. Siis saab ta täita osaltki võimlemiskooli nõudeid, mis käivad vabaharjutuste, riistaharjutuste ja mängu kohta. Ainult meister teab, et mitte ainult mänguga elust läbi ei lööda, vaid et sinna juure veel palju kuulub, mida hoopis peab arendama, kui üldse kasvatus ja arendamine kõiki häid omadusi peavad kehasutama.

Tagasivaade suvespordile Narvas.

Ammugi on möödunud suvi ja lõppenud tema tegevusrikas hooaeg. Narva, see kõrvaline provintsilinn, on möödunud hooajal tõestanud, et ka temas sporti harrastatakse. Võrreldes eelmiste suvedega, peab kahtlematult tähendama, et üldtasapind spordis on tuntavalt tõusnud, peale mõne üksiku ala.

Viimase all võiks vast ujumist mõelda.

Olgugi, et Narvas ujumiseks võimalused küllaldaselt head on, ei leia see karastavaim spordiala kohalikus sportlaskonnas küllaldaselt poolehoidu, mis osaliselt ka kohalikkude spordiseltside arvele tuleb panna. Kujuka pildi sellest annab asjaolu, et kogu möödunud hooaja kohta ainult ujumisevõistlust ei ole korraldatud! Ainuke Narva tõsine ujuja, kes ka sügisel omast treeningust ei loobunud, oli linnaabi I. Luts, kes kuuldavasti tulevikus üle kaanali Inglismaale kavatseb ujuda.

Teistsugune ajaolu on aga tennis, mis Narvas möödunud hooajal hiiglasammudega edasi on läinud, mis ka väljaspool Narvat tunnustamist on leidnud. Tähtsamaks edustajaks kohapeal on Tennis- ja hokkeiklubi, kellel rida häid ja lubavaid jõude on. Ka ühe meistrinime on Narva sel hooajal saanud, nimelt B. kl. naiste üksikmängus prl. Bachi läbi. Bach on noor, kuid väga lubav mängija ja võib tulevikus veel paljudi üllatada.

Ka jalgpall on oma arengus edusamme teinud, olgugi et sügise tulekul sel alal väikest kriisi võis märgata. Tugevamaks ja mänguvõimsamaks seltsiks oli seni Võitleja, kes ka esivõistlusel väga hea alguse tegi, (võites Nõmme Kaljut 4:2 ja Tall. Võitlejat 4:0), kuid hiljem diskvalifitseeriti. Ta omab tehniliselt hea, kuid füüsiliselt keskpärase meeskonna, ja hea treeneri juhatajal võiks temast umbes samane meeskond kujuneda, kui Lätis Liibavi Olümpiija. Praegu seisab aga Võitleja meeskonna areng küsimusmäärgi all, sest mitmed paremad mängijad on meeskonnast lahkunud ja ka treeninguga tehakse võimalikult vähe tegemist.

Teistest seltsidest võiks nimetada veel Tennis-hokkei klubi, Kalevit ja N. Ü. Astrat.

Kõik omavad üksikuid tugevaid jõude ja on möödunud hooajal mõndagi tähelepanemisväärtset saavutanud.

Igatahes peaks tulevikus Narva jalgpallile rohkem tähelepanu juhtima, sest materjali on selleks küllalt.

Kõige suuremaid edusamme on Narva vast kergejõustikus teinud. Peale naissportlaste on ka mitmed meessportlased vägagi tähelepanemisväärtseid tagajärgi saavutanud ja nii mõnedki neist võivad tulevikus veel rohkemgi kõneainet anda.

Tagajärjed, mis Narva sportlased möödunud hooajal Narvas, kui ka väljaspool on saavutanud, oleks järgmised:

60 mtr. N. Kütis (N. Kalev) 7,3.

100 mtr. R. Ütt (Kalev) eeljooksu ajaga 11,6, N. Kütis 11,7, siis veel V. Must (Tennis-hokkeiklubi), kes jällegi on jooksurajale ilmunud, ajaga 11,8.

200 mtr. ja 400 mtr. on parem V. Must; ajad vastavalt 24,8 ja 55,8. 200 on veel Kütisel 25,2 ja Ütil 25,3.

Keskmaades 800, 1000 ja 1500 on parem mees Vitsut (N. Kalev), kelle ajad 800 alla 2.10,0, 1000 2.46,2 ja 1500 umbes 4.30 on. Mees on aga oma mineva-aastasest vormist tuntavalt allpool.

Peale Vitsuti on keskmaades veel nimetamisväärt Kask (N. Kalev) ja Arhipov (N. Võitleja), kuid kelle erialad on kahtlematult pikemad maad alates 3000.

Nendest on Kask väga lubav jooksja. Ta paremad saavutused oleks 3000 9.40, 5000 16.06,6 ja 10.000 34.44,3. Kõik need saavutused räägivad selget keelt, kui arvestada sellega, et Kask alles esimest aastat jookseb. Seejuures on Kase jooks sulav ja samm pikk. Kõike seda silmaspidades võib Kasest tulevikus suurjooksjat ennustada, tarvis ennast ainult veidi tehniliselt täiendada. Ka Arhipov on lubav mees. Ta saavutused: 3000 9.45, 5000 alal 16.30 ja tunnijooks 15 km. (tuli esivõistlustel teiseks) on küllaldaselt head saavutused.

Ka hüpates on tähelepanemisväärtseid tagajärgi saavutatud. Nii on Ütt ja Kütis ametlikult kõrgust 1.70 saavutanud, Ütt isegi on latti riivates 1.75 hüpanud. Kauguses on Ütil 6.33, Kütisel 6.17, Kuival 5,96, Tatsil ja Kaasikul samuti 6 mtr. ligi.

Kolmikus on parem Kütis oma kevadise tagajärjega 13.29. Ütti parem saavutus on 12.79,5. Peale selle veel üle 12 mtr. saavutanud Kaasik ja Muks.

Räbal lugu on Narvas ainult visketes. Põhjus on osaliselt selles, et spordiriistu treenimiseks väga harva kasutada saab, osaliselt aga ka nigelas sportlaskonnas.

Paremataks oleks siiski Kuiva (N. Võitleja) ja Krimm (N. Kalev). Esimene on treeningul kettast 36 mtr. saavutanud, kuid võistlustel umbes 34. Kuulis on Krimm üle 11½, Kuiva üle 11.

Üldiselt on kergejõustikus Narvas tuntavaid edusamme tehtud, mida igatahes kohalikkude spordiseltside arvele tuleb panna.

Uus spordiplats võimaldab korraldada ka suuremaid võistlusi, ja nendest pole möödunud hooaeg kitsi olnud.

JAMES JOSEPH TUNNEY.

Poksilimeistri elulugu.

Meister ei vastanud midagi. Ta nägi välja kui pruun hurdakoer. Silmakulmud oli ta enesel valgeks värvinud, et silmi paremini ereda valguse eest kaitsta. Ma ürustasin rahva, oma treeneri, raha, kõik ja kontsentreerusin tervena sellele, mis pidi nüüd tulema.

Seesuguse võistluse pöörises ei mõelda muule, kui, kuhu ja millal võib lüüa, ja tihti on löögid kord mõeldud käsituste refleksid. Ainult pausiminutil rändavad poksi-sija mõtted „peksmisest“ veidi eemale.

Gongi eel küürutas Jack hüppevalmina kui lövi ja surus mu kohe ühte nurka; mu lühike paremhaak ei tabanud märki. Dempsey klintschis, meie lahkusime jälle üks-teisest ja Jack tungis peale vasakhaagiga. Ma pareerisin pähe sihitult vasakhaagi ja ühe parema kehasse. Dempsey püüdis olukorda kasutada, kuid näis, et ta õieti ei tea, mida ette võtta. Kortsus otsaesise ja tõsise pilguga tungis meister uuesti peale. Seekord segasin mina ta klintschimist. Järgmisel pealetungil stoppasin ma tema ja tundsin nagu võistluses soodsat pööret saabuvat. Ma platseerisin tugeva, välgu-kiire paremhaagi, mis oli peaaegu kui uppercut. Jack tarretas kohale kui kinnikasvanult. Ainult tõelik meister võis ilma põrandale prantsatamata sarnase löögi välja kannatada. Ma ei usu, et üldse keegi suudab nii palju välja kanatada kui Dempsey. Ta muutus nüüd metsikuks ja katsus õnne kiirtulega. Ma kiirustasin omalt poolt veel enam. Ta püüdis löökide tugevust rõhutada, mina omalt poolt veel enam. Ma saatsin löuahaake löuahaakide järele mõlema käega. Ma murdsin lahti Dempsey omapärase kaitsekatte, millest ta valmis on iga moment oma vastase põrmustamiseks välja lendama, ja kui ma selle juba avanud olin, hakkasin ma meistrit mööda ringi taga ajama, jagades talle lühidaid hoobe näkku parema ja pahemaga. Mulle kinnitati hiljem, et see esimene kord olivat olnud, kus Dempsey kellegi eest taganeb. Kuid ta ei suutnud mu pealetungi takistada ja pidi taganema. Võistlus on nüüd juba veidi ajaloolikuks muutunud, ja ma ei taha oma lugejaid kõigi löökide täpse loetlemisega väsitada. Kui ma esimese roundi järele värskena ja rõõmsana oma nurgas istusin, siis teadsin ma, et ma võidan. Ma olin tõendanud, et ma Dempseyd tabada suudan, ja et ma ta peale ka mõjuda suudan, ja kui ma tabada ja mõjuda suudan, siis võidan ma.

Hakkas sadama ja sadas kuni ööseni. Minu jaoks oli vihm üleliigne, kuigi ka vihmapiisad rahustavalt mõjusid, ja olgugi et meie põranda libeduse tõttu mõlemad jalgades veidi ebakindlaks muutusime, tegi asi mulle siiski nalja.

Neljanda roundi üle pean ma veel paar sõna ütleva, sest sellel suutsin ma tolle „Mister Sepavasara“ — ainsam kord terve võitluse jooksul — täiesti enesest välja viia. Ta oli oma ammututtavale hipp-hipp-hurraa-taktikale sööstunud, poolkaetult, edasi rühkides ja kui pöörane enese ümber vehkides, kuid oli juba võrdlemisi tasakaalutu ja ta nägu oli kaunis puru. Ka minu kohta oli neljas round võrdlemisi hädaohtlik. Dempsey oli vasakhaagiga mulle ligi karanud ja töötas mu keha kõigi poksikunsti reeglite järele. Kuid see ei mõjunud minusse siiski kuigi kardetavalt. Ma

olin nii suurepärasel vormis, mida ma tõesti arvan, et ka päris sepp oma raudvasaratega ei oleks suutnud mulle midagi teha. Jack juhtis ühe vasaku mulle näkku ja ma platseerisin ühe uppercuti ta lõuale. Jacki parem silmakulm oli katki ja jooksis kõvasti verd. Siis püüdsin ma paremat keha- haaki talle saata. See oli ainsam viga, mille ma terve võitluse jooksul tein. Keegi ei suuda Jacki keha paremaga tabada ja ise siis veel püsti jääda. Ma püüdsin seda ja enne kui ma arugi sain, oli Jack juba oma kuulsä vasakhaagi mulle saatnud. Õnnekombel ei tabanud see just õiget kohta, langes kõrile. Kuid mul oli küllaltki halb sellest, mu kael näis kui purustatud olevat. Ma olin tagant järele terve nädala haige, nii võimsalt oli löök mõjunud. Ma toetasin ennast veidi teisele küljele ja mu pea läks jälle selgeks. Välg ja pauk! Oli see vast löök! Terve põrand meie all olevat värisenud. Ma kogusin ennast kohe jälle ja tungisin meistri peale. Mul ei läinud ettekirjutatud kümne roundi jooksul meistrit k. o. lüüa. Kuid seda võin ma öelda, et iga toll temast oli meister. Ja siiski usun ma, et ma oleksin suutnud ta lamama paitata, kui meil veel kaks roundi kasutada oleks olnud.

Mulle räägiti, et Jack olevat ringist lahkumisel nuuksunud. Meie ulatasime üksteisele käed ja siis muutus ümbrus rök-kavaks mereks. Minu sõbrad olid kõik läbi nööride roninud. Jack olevat riietusruumis täiesti murtud olnud. Ta nägu nägi kohutav välja; see oli sinine ja puruks pekstud ning paistes. Talle jäi aga julgust katmatu näoga uhkelt oma riietusruumi poole sammuda, enese südames ikka veel meister, milleks ta ka alati jääb.

Nii oli siis Gene Tunney, üks ümmargun null Greenwich Village'ist ja Prantsusmaalt, kelle ringi ilmutumisel kihlveod seisid kolm: üks ja isegi neli: üks ta vastu, raskekaalu ilmameistriks saanud. Järgmises ja viimases peatükis väljendan ma veel oma mõtteid, miks ma, vaatamata paljudele meelitavatele ettepanekutele, senikaua naimida ei või, kui ma meister olen.

XXIX peatükk.

Kui ametlik otsus ette loetud ja ma ilmameistriks kuulutatud olin, ei suutnud ma kaua veel ennast mõttele koguda, et see just see tipp oli, mille poole ma pika ja raske teekonna jooksul püüdnud. Kui ma oma riietusruumi tulin, leidsin ma seal enese sõbrad kokku kogunult, piiritult rõõmust. Väike Jack Farrell, New-Yorgi ajakirjanik, oli seal ilma särki, kuue ja kübarata. Kus ta neist tarvilikkudest katteosadest lahti oli saanud, ei tea ma. Ta ise ei teadnud ka. Teine spordiajakirjanik vandus katkendlises ja kugistavas kõnes; Dudley Field Malone, Bill Russell, kinotäht, minu treener ja sada teist inimest tõuklesid mu ümber. Ja siiski ei mõjunud üldine vaimustus minusse. Ma olin üllatavalt rahulik. Et ma meister olin, see oli teataval määral juba selge, kuid mida meister olla tähendab, selles ei olnud ma veel teadlik. Mull näis ka, et mul sellega lõpmatud mured peavad kaela tulema. Hotelli saabudes tervitati mind teise sõpradekarja poolt, ja hotelli ees seisid tihedalt

inimestesajad, kes voolava vihma peale vaatamata ei tahtnud minu nägemise võimaluse momenti kaotada. Nüüd teadsin ma, mis mul ees seisab — lõpmatu käesurumine, õõnsad sõnakõlksud läbikäimises, nõndanimetatud sõprade kaelustamine. Gene Tunney ei kuulunud enam iseenele, ta oli üldvaraks muutunud. Lõpuks pidin ma enese sõbra ja nõuandja Dudley Field Maloney oma sekretäriks võtma, et Billy Gibsoni, kes nüüd asja ärilisele küljele oli andunud, ülekoormatusest vabastada. Vaene Dudley ei ole, vaatamata oma hiigla praktikale, elus sedavõrd olnud töösse uppunud, kui nüüd.

Lõpmata palju on selle üle räägitud, ma tahtvat abielluda ja õige pea. Kõik tuulest võetud! Ma mõtlen järgmiselt abiellu üle: Senikaua kui tiitli omanik olen, ei abiellu ma. Ma olen sajatuhande dollari peale kihla vedanud — mu esimene kihlvedu — et ma järgneva nelja aasta jooksul ei abiellu. See on loomulikult suur piinlikkus mulle, veel enam aga minu sõpradele, et ma ennast kunagi ühegi daamiga näha ei lase, ühtki daami enese tulevaseks nime-tada ei luba. See ei ole mingi kõrvalasi daamidele mu sõprusringkonnast, mu sõprade õdedele jne.

Minu naiseideaal? — Siin viivitan ma vastusega. Liig hädaohtlik! Kas ta blond või brunett, suur või väike, ilus või kuidagi teisiti peab olema, seda ei ütle ma. Üht aga võin ma soovitada: ma imetlen kasi-naid, terveid tütarlapsi, kes väärt on, et emadeks saada. Kokkuvõtlikult väljendaksin ma: Ma hindan tõelike inimesi, kes oma inimlikkuses ei maise suuruse ega maise väikluse ees ennast ei unusta. Seda inimeste kohta mõlemast soost. — Üldiselt: kui ma peaksin armuma — mulle näib selleks lähem tulevik liig ebatõenäolikuks — siis ei tea ma, mis teha. Võib olla, et ma kapituleerin. Kes võib ette teada? Kuid, nagu ma hiljuti ühele ajakirjanikule tähendasin:

„Ma ei ole kahjuks sel tegevusväljal kordagi veel löödud mees olnud.“

Minu tulevikuplaanid? Mul ei ole neid. On tarvis ainult töötada, et lihased lödvaks ei läheks ja terve poiss ei raiskuks. Ma elan lihtsalt ja tagasihoidlikult, sest ma ei ole veel rikas mees. Ja kui ma peaksin selleks kord saama, siis tahan ma loota, et ma ikka alati Gene Tunneyks jään.

Muidu olen ma valmis igaühe vastu võistlema, keda mulle Tex Rickard esitab. Ma ei usu, et ma nii pea tiitli enese käest ära annaksin. Kui tihti ma teda kaitsma pean, kes seda teab? — Aeg näitab.

Ja nüüd, armsad lugejad — „Hääd tervist!“

Spordiäri RESEV-RESEL

Tallinn, Toompuiestee 19,
telef. 20-19.

Soovitab oma valmis-
tatud spordi ja võim-
lemise abinõusid.

Tähtsam võimlemistunni ülesanne.

T. H. Andersson, dipl. spordiõpetaja.

Võimlemistunni eesmärk on: kasvata füüsiliselt elujõulisi riigi kodanikke. Kui nüüd küsida, missugune inimene on füüsiliselt elujõuline? Kas see, kes suuri raskusi jaksab tõsta — kes kõik omataolised kerge vaevaga suudab õlgadele suruda — kelle parem haak juba esimestel roundidel knock out'i toob — kes 100 m. 10,4 sekundiga, või jälle 42,200 mtr. 1 t. 32 m. 35,8 sekundiga katab, või mõni teine?

Kahtlemata on seesugused suurte võimetega isikud kõik füüsiliselt elujõulised, lugupeetud ja väga otsitavad riigi kodanikud. Ja meid huvitaks väga teada saada, mis on nende isikute suurepäraliste võimete alusmüüriks ja kas võime igatüüpi tema füüsilise arenemise kestvusel midagi väga olulist kaasa anda, et tast võiks saada füüsiliselt elujõuline inimene. On sarnane faktor olemas, miks siis seda mitte kasutada?!

On inimesel tugevad lihased, väledad jalad või mõni muu hea füüsiline omadus, puudub tal aga siseorganidel jõud — kannatab ta südame tegevuse, või jälle kopsude defektide all, ei või ta kunagi eriliste suurte füüsiliste omaduste kandjaks saada. Teda ei või üldse füüsiliselt elujõuliseks pidada. Elu algallikad — süda ja kopsud peavad esijoonel elujõulised olema, siis võime alles lihaste elujõust rääkida. Kui on eelduseks tugev süda ja samasugused kopsud, võib iga inimene füüsiliselt elujõuliseks saada.

Kui nüüd küsida: on's süda ja kopsud kah organid, mida võime arendavalt mõjutada?

Paljud arstid varemalt on väitnud, et südant ega selle teguvõimet meie mõjutada ei saa. Praegusaja spordiarstide teaduslikud uurimused näitavad aga hoopis vastupidist. Ka südant on võimalik tervendada, tema teguvõimet tõsta samal lihtsal teel, nagu see on võimalik lihaste juures — harjutustega.

Kuna südame tegevus meie tahtele ei allu, siis otsekohe südameharjutusi meie ette kujutada ei saa. Kui aga analüüsida südame ja kopsude tegevust, siis näeme, et nad üksteisega käsikäes käivad: et ühe tegevust võib teine tervendada ehk raskendada. On kopsud tugevad, jõuavad nad rohkel määral hapnikurikast õhku enesesse imeda, saab veri hapnikuga alati hästi varustatud. Ja mida suurem protsent hapnikku on veres, seda väärtuslikum on ta kehale, mida ta toidab. Kuna südame ülesanne on verd kehasse pumbata ehk

teiste sõnadega teda toita, siis osutub ka tema töö seda kergemana, mida väärtuslikum on toit, mida ta edasi saadab.

Südame tegevust otsustame tema löökide arvust ühes ajaüksuses. Lööb näit. ühe süda minutis 90 korda, teisel aga ainult 45, mis sagedasti treeneritüd südame juures ette tuleb, võime sellest otsustada, et viimane eelmisest tugevam. Kuna teaduslikud uurimused sportlaste juures on näidanud südame löökide arvu kahanevat sportimise tagajärjel, võime konstateerida selle head mõju südame peale. (Katsed on tehtud suuremalt jaolt jooksjate juures).

Kui nüüd küsida, kuidas ja missuguste harjutustega võimlemise tunnis võiksime mõjutada noore kasvandiku südant ja kopsusid, et nende teguvõime kasvaks, esinevad vastuses kahte liiki harjutused — hingamisharjutused ja jooks.

Hingamisharjutuste eesmärk on kopsude kõvendamine, nende mahu suurendamine ja rinnakorvi laiendamine. Tugevasti välja ja sisse hingates kutsume suuremal määral õhu vahetuse kopsudes esile, sunnime ka ülemisi kopsuosasid vahetama, mis ju hariliku hingamise juures ei sünni. Sellega ühtlasi hävitame tiisikuse patsillide pesad, sest just siia armastavad nad endid koguda. Peale selle kõvenevad kõik välja- ja sissehingamise lihased. Lõputulemus peab aga kopsu mahu suurendamine olema. Missuguseid hingamisharjutusi ja missuguses tunniosas neid teha, sellest edasipidi.

Jooks on sportlase igapäevane leib, seega peab harjutusi algama ja sellega lõpetama — ütleb üks Saksa sporditundja.

Jooks on otsekohene ala, mis südametegevuse peale suurendatud mõju avaldab. Kutsudes esile kiirendatud vere ringjooksu, peab süda sellega end kiiresti reguleerima, et keha nõuetega sammu pidada. Üks treeneritüd süda suudab seda, sest ta löökide arv tõuseb tarviduse järele õige kiiresti ja alaneb kohe tegevuse lõppemisel. Treenerimata süda aga seda ei suuda, ta tegevus ei tõuse suhteliselt küllalt kiiresti, et keha tarvidust rahuldada, selle tagajärg on kiire äraväsimine. Ja hoogu sattudes lööb ta kiirendatult tegevuse lõppemise järele kaua edasi.

Kokkuvõttes tohiks meie esimene ülesanne nii palju, kui see võimalik, võimlemise tunnis olla: tervendavalt mõjutada meie füüsilise tegevuse algallikaid — südant ja kopsuid.

V. Palm Rootsis.

Meie parim poksija, kergekeskkaalu meister V. Palm, võistles enne Eesti-Soome maavõistlust Rootsisis, kust ta kurnava merereisi järele vast maavõistluse hommikuks tagasi jõudis.

Stokholms kohtas Palm kohe Rootsi meistri Lorenz Olssoniga, kellele napilt punktidega kaotas. Siis sattus talle vastaseks Vigh, Rootsi paremaid kergekeskkaalu poksijaid, kelle Palm 2. roundil k. o. lõi.

Revanschmatschil L. Olssoniga oli Palm tunduvas paremuses, kuid kohtunikud lugesid võidu ikkagi rootslasele. Rootsi lehed teevad selle puhul kohtunikkudele etteheiteid. Palm poksitud eelmisest päevast palju paremini, kuna rootslane rohkete foulidega väga ebameeldiva mulje jätnud.

Läti esivõistlused

raskejõustikus peeti laupäeval ja pühapäeval Riias. Tõstetajajärjed olid: sulgkaal — Augusts 235 kg., kergekaal — Aleks 255 kg., keskkaal — Ozolinsch 305 kg., poolraskekaal — Reichmans 285 kg., raskekaal — Zvejnieks 300 kg. Maadlu-

ses tulid meistriteks: kärbeskaal — Zvejnieks, sulgkaal — Hercogs, kergekaal — Jakobsons, keskkaal — Simans, poolraskekaal — Petersons, raskekaal Zvejnieks.

Skandal Peltzeriga.

Saksa suurjooksja palus Saksa spordiliidult luba õppereisiks Ameerikasse ja Austraaliasse, et ühtlasi oma nõrka tervist soojas kliimas kosutada. Kuna Ameerikast teated Peltzeri võistlustehostustest kuulusid, püüdis Saksa spordiliit Peltzeri sõidule takistusi teha. Viimaks andis ta õppereisiks Ameerikasse talle loa, kuid keelas Austraalia sõidu ära. Nüüd vihanud Peltzer ja õelnud, kui teda Austraaliasse ei lubata sõita, siis hakkab ta Ameerikas keelust hoolimata startima. Sakslased peavad Peltzeri omale Amsterdamiks kadunud meheks.

Välismaa jalgpall.

Põhja-Baieri esivõistlusel kaotas I. F. C. Nürnberg Fürthile 0:1. Praha Sparta lõi Budapesti FFC't 4:1. Argentiina võitis maavõistlusel Uruguai 3:2.

Võimlemisõpetajate seltsi teated.

Pühapäeval, 27. skp. pidas Võiml. Õp. Seltsi Tartu osakond oma aastapeakoosolekut.

Uude juhatusse valiti võiml. õp. hr. Kalamees, prl. Deinhard ja prl. Borkmann. — Revisjonikomisj. valiti härrad Reinvald ja Sutt.

Koosolekul vahetati väga elavalt mõtteid edaspidise tegevuse asjus ja otsustati osakonna tegevus jaotada kahte ossa, nimelt, 1. õppetöö ja 2. propagandatöö.

Õppeiselooga tööde hulka kuuluks edaspidi igasugused loengud ja näitetunnid, millistega kohe peale jõulupühi alatakse. Esimestena refereerivad võiml. õp. prl. Reinson ja prl. Borkmann oma Viini reisimuljetest ja Viini lähedal asuvast Hellaerou koolist.

Edaspidisesse töökavasse võeti veel terve rida huvitavaid referaate ja näitetunde.

Propagandatöösse on ette nähtud võimlemisepeo korraldamine „Vanemuises“, kus esineksid kõik Tartu keskkoolide parimad võimlejad. Ka üldist kevade võimlemisepeo küsimust ja selle korraldamist kaaluti mitmekülselt ja otsustati lõpuks Tartu linna koolivalitsusega läbirääkimistesse astuda peo korraldustööde asjus. Üldiselt oli koosolek väga asjalik ja üksmeelne, mis kindlaks tõenduseks, et Tartu võimlemisõpetajad kõik püüavad teha meie koolivõimlemise eduka arenemise kasuks.

Tartu keskkoolid koonduvad ühiseks sportlaseks väeks.

Pühapäeval, 27. skp., koondusid kõikide Tartu keskkoolide spordiringide esitajad ühisele nõupidamisele, et läbi rääkida Tartu keskkoolide spordiringide esitiskogu asutamise üle. Kehalise kasvatusinspektor hr. Iida Tallinnast põhjendas selle esitiskogu asutamise tarvidust järgmiselt: 1) esitiskogu algatab ja toetab spordiringide asutamist (koolide juures), 2) selgitab spordi tähtsust ja arenemist loengute ja kursuste läbi; 3) korraldab noorsoo loomuliku füüsilise arenemise ja tervishoiu nõuetele vastavaid harjutusi, mängu, väljasõite ja võistlusi. Viimane asjaolu, võistluste korraldamine teiste linnade ja maakondadega, tunnustatakse kõige tähtsamaks punktiks, et noortel oleks võimalik üksteisega läbi käia ja sportlaseks edeneda. Sarnasteks võistlusteks oleks käsipall, jääpall, kergejõustik jne.

Töötatakse välja põhikiri, mis ühes koosoleku protokolliga saadetakse Tartu keskkoolide juhatajate kogule sanktsioneerimiseks. Ja nagu erateel kuulda, vaatab juhatajate kogu hea pilguga selle koondise peale, sest see on tervenemise märk selles sihis, kuna seni endine koondis elunõuetele võõras oli. Nüüd on esitatud ja tööle kaasa tommatud kõik koolid, kuna see seni osaliselt sündis. Õpetajatest valiti juhatusse võimlemisõpet. prl. A. Borkmann ja hra A. Kalamees. A. K.

Ilmus trükist Eesti talvespordi liidu kirjastusel „Iluuisutamise määrused“. Tulus ja tarvilik raamat kõigile iluuisutajatele. Abimees iseõppijatele. Käsiraamat iluuisu kohtunikkudele. Soovitav organisatsioonidele iluuisu kavade kokkuseadmisel. Sisaldab hulga joonistusi ja formule. Aluseks rahvusvahelised iluuisu määrused. Hind ainult 35 marka. Ladu: Eesti talvespordi liit, Tallinn, Vene 11-a—10. Üksikmüük: kõigis spordiärides kodumaal. Jällemüüjatele 20%.

Eesti talvespordi liit.

O.-ü. „ESTO“

Tallinn, Pikk tän. 47,

Telefon 10-02.

Soovitab kõiksugu spordibinõusid parimatest kodu- ja väljamaa tehastest.

Ladus suuremal arvul spordikirjandust.